

SPOLUPRÁCA S CENTROM VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY V BRATISLAVE

Mgr. Michaela Mikušková

Spolupráca dvoch subjektov s podobnými cieľmi, ambíciami a záujmami motivuje k lepšiemu výkonu. Zmyslom spolupráce je, okrem vzájomnej výmeny vedomostí a skúseností, aj dosiahnutie kvalitných spoločných výsledkov ako účinného nástroja v záujme progresivity všetkých zainteresovaných. Participovať možno na realizácii nápadov, technických riešení, školení a prevádzke služieb. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici má mnoho partnerov, ktorí ju pomáhajú rozvíjať v rôznych oblastiach. Spolupráca s Centrom vedecko-technických informácií sa týka najmä skvalitňovania knižnično-informačných služieb.

Ako sme na stránkach časopisu už informovali, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB) podpísala v roku 2020 dohodu o spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR v Bratislave (CVTI SR). Cieľom dohody bola digitalizácia študijnej literatúry vydané na Univerzite Mateja Bela a jej zverejnenie vo Virtuálnej študovni UMB na platforme MediaINFO. Išlo o pilotný projekt spolupráce, ktorý trval do 30. júna 2021. Pozitívne skúsenosti vyplývajúce zo spolupráce sa pretavili v jej rozšírení aj v iných oblastiach.

V oblasti realizácie a poskytovania knižnično-informačných služieb, poradenstva a podpory vedy a výskumu je UMB oprávnená zastupovať univerzitnú knižnicu. Podpísaním dohody sa stala členom konzorcia

Knižnice pre Slovensko (KPS), ktorého cieľom je intenzifikácia využitia knižníc ako miest na získanie všetkých druhov informácií, celoživotného vzdelávania, počítačových a Industry 4.0 zručností, rozvoja kreativity, podpory inovácií a podnikania pre všetky vekové skupiny obyvateľov. Do konzorcia sa zapojilo štyridsať, prevažne verejných knižníc, napríklad Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici a ďalších päť knižníc, ktorých zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj. Univerzitná knižnica UMB je naďalej jedinou akademickou knižnicou zapojenou do konzorcia.

Knižnice sa pravidelne stretávajú na konferencii Bibliosféry: knihovnícke sféry dôverné. O nej si môžete prečítať v príspevku *Zo služobných ciest v roku 2022* na strane 25.

Čo sme už v rámci spolupráce zrealizovali?

Digitalizácia, spracovanie a sprístupnenie dokumentov z fondu univerzitnej knižnice a prevádzkovanie Virtuálnej študovne UMB

V roku 2020 sme zdigitalizovali študijnú literatúru vydanú na UMB dostupnú vo Virtuálnej študovni UMB na odkaze <https://kniznica.umb.sk/sluzby-a-fondy/elektronicke-zdroje/virtualna-studovna.html>. Rozširovanie počtu sprístupnených dokumentov vo virtuálnej študovni sa z kapacitných dôvodov úložiska na platforme MediaINFO dočasne pozastavilo. Veríme, že po vyriešení problému budeme v digitalizácii a sprístupňovaní ďalšej, nielen študijnej, literatúry z vydavateľskej produkcie univerzity pokračovať.

Spolupráca na vzdelávaní a podpore partnerských inštitúcií CVTI SR nielen v Banskobystrickom kraji

Univerzitná knižnica sa podieľala na realizácii siedmich online a dvoch prezenčných školení z oblasti expertného rešeršovania a vyhľadávania v elektronických informačných zdrojoch.

Sprístupnenie predplatených elektronických informačných zdrojov študentom a zamestnancom UMB

CVTI SR ponúka našim študentom a zamestnancom bezplatný prístup do desiatok prestížnych databáz kvalitných vedeckých a odborných e-časopisov a e-knží zo všetkých oblastí ľudského poznania. Mnohé z nich sprístupňuje mimo rámca aktuálnej ponuky predplatených licencovaných elektronických informačných zdrojov, ku ktorým má prístup UMB. Ide o:

- multiodborové databázy *Cambridge Books, De Gruyter, Elgaronline, European Source Online, OECD iLibrary, Taylor & Francis,*
- humanitne orientované databázy *SAGE a Emerald,*
- prírodovedné databázy *BioOne Complete, CELL, JoVE – Journal of Visualised Experiments, Knovel,* časopisy *Water Environment Research* a *Water Resources Research,*
- technické databázy *IEEE a IGI Global,*
- prestížne medicínske databázy *JAMA Network, New England Journal of Medicine, Ovid, Pubmed* a *Top Medical Collection.*

Portfólio elektronických zdrojov CVTI SR ponúka ešte dve ďalšie zaujímavé služby:

- **Bookport** – poskytuje prístup k viac ako 9 000 odborným knihám z renomovaných českých vydavateľstiev. Pokrýva široké spektrum odborov (ekonomika, právo, politológia, história, šport, pedagogika, psychológia, jazykoveda, informačné technológie, zdravotníctvo, architektúra a stavebníctvo) a voľnočasovú literatúru z beletrie, gastronómie, záhradkárstva či literatúru zaoberajúcu sa zdravým životným štýlom a osobným rozvojom. Knihy sú dostupné v online i offline režime.
- **PressReader** – ponúka neobmedzený prístup k viac ako 7 000 novinám a časopisom z celého sveta (*The Washington Post, The Guardian, Forbes* a i.) a zo Slovenska (*denníky Pravda, Hospodárske noviny, Denník N, týždenník Téma, mesačník Čarovné Slovensko*). Jednotlivé tituly sú dostupné už v deň vydania.

Prevádzkovanie knižnično-informačných služieb CVTI SR v priestoroch univerzitnej knižnice

Univerzitná knižnica poskytuje študentom a zamestnancom **súčinnosť pri registrácii do knižnice CVTI SR**. S registráciou, ktorá zahŕňa vyplnenie online formulára a overenie používateľa, vám pomôžu pracovníčky univerzitnej knižnice:

- Bc. Zuzana Šimová v Referáte absenčných výpožičiek, Tajovského 40 (zuzana.simova@umb.sk),
- Ing. Denisa Haringová v Univerzálnej študovni, Tajovského 51 (denisa.haringova@umb.sk).

Zároveň vám poskytnú **inštruktáž na využívanie služieb CVTI SR a e-zdrojov**. Informácie o možnosti registrácie nájdete na webovej stránke univerzitnej knižnice <https://kniznica.umb.sk/sluzby-a-fondy/zakladne-sluzby/registracia-v-cvti-sr.html>.

Čo plánujeme zrealizovať ďalej?

Súčasťou akademických knižníc a vysokých škôl v zahraničí sa stávajú aj **kreatívne centrá** (tzv. maker spaces). Ponúkajú rôzne nástroje a technológie (3D tlačiarne, spájkovačky, drevorezbárske nástroje, tlačiarne na látku a sklo, šijacie stroje a pod.) s cieľom rozvíjať tvorivosť, digitálne i technické zručnosti a zvyšovať záujem o vedu, technológie a dizajn. CVTI SR pomáha verejným knižniciam budovať dielne Fablab a disponuje tímom školiteľov, ktorí knihovníkov v tejto oblasti vzdelávajú. Aj Univerzitná knižnica UMB plánuje hľadať vhodný priestor na zriadenie a prevádzkovanie dielne, ktorá rozšíri možnosti realizácie kreatívnych nápadov. Zároveň si uvedomuje, že je nevyhnutné nepoľaviť v aktivitách súvisiacich **s budovaním infraštruktúry pre vedu a výskum** na UMB a venovať sa témam súvisiacim s plnením národnej stratégie otvorenej vedy a s **aplikáciou digitálnych nástrojov v oblasti humanitných vied**. Na Slovensku je v tom líder CVTI SR, preto by sme radi upriamili pozornosť aj týmto smerom. UMB prejavila už viackrát v minulosti ambície pri rozvoji otvorenej vedy (budovanie inštitucionálneho repozitára rUMBa, podpora vydávania časopisov s otvoreným prístupom, prijatie Politiky otvoreného prístupu na UMB a i.), preto by privítala možnosť zapojiť sa aj do projektov realizovaných CVTI SR či ministerstvom školstva.

Univerzitná knižnica má v oblasti knižničnej práce a koncepcie rozvoja služieb záujem stať sa rešpektovaným partnerom, ktorý má čo ponúknuť aj **pri tvorbe koncepčných materiálov týkajúcich sa rozvoja knižnično-informačných služieb a transformácie knižníc** na moderné, kreatívne a rešpektované inštitúcie.

Spolupráca medzi inštitúciami je bezplatná a potrvá do 31. decembra 2023. Veríme, že obe inštitúcie sa aj po tomto dátume rozhodnú pokračovať a rozširovať portfólio oblastí spolupráce.